

in duhovno »unifikacijo« stanu povedati, mislim, da zadene pravico, če rečem: Proglas nam ne dovoljuje, da bi se vsi naš stan politično in duševno popolnoma ujedini z družilo oziroma se spojili v jednako mišljenje. t. i. zraven naše organizacije UJU se lahko in morajo obstojati druge organizacije, ki naj ne bodo z nami združene, ujedine oziroma spojene. Nesrečna raba tukaj ustvarja tudi tu zmedo in veliko protislovje s členom III.

Povrnilo se tudi v rabi jezikovnega sloza k svoji jugoslovnski narodnosti, potem se bomo prav razumeli!

Člen X. ne pove, komu je neposredno (direktno) sodelovanje organizacije pri nameščanju kvarno. V slovniškem oziru manika tu dopolnilo v 3. sklonu ali šolstvu ali narodu in državi ali posameznikom. Vsem ne more biti hkrati kvarno. Neposredno sodelovanje pri nameščanju pristoi sedaj nadzornikom, komisiji, prosvetni oblasti in prosvetnemu ministrstvu. Organizacija doslej sploh ni imela nobenega neposrednega (direktnega) sodelovanja, temveč morebiti samo posrednega (indirektnega). To posredno sodelovanje pa bi bilo utemeljeno. Ono bi namreč izpopolnjevalo poročilo o prosilčevi osebnosti tudi v smeri

ri njegove duševne stanovske zavednosti (ali je organizovan ali ne) ali bode šolstvu, narodu itd. na zaprosenem novem mestu koristil več, ker je organizovan, ali manj, ker hodi svoja posebna (separativna nota), ali je doma v postojankah (ekspoziturah) protiučiteljske ali protišolske strankarske politike ali pa v šoli sami itd., itd.

Ako bi naš organizacija docela opustila svojo neposredno sodelovanje pri nameščanju, si bodo začele to sodelovanje lastiti politične stranke, s čim nas bodo te potegnile v šolski upravi v svoje območje. Iz tega stališča je vsebina X. člena šoli in učitelstvu naravnost škodljiva. Priznati pa se mora, da je to sodelovanje res kvarno, toda le onim posameznim prosilcem, ki bi se radi izven organizacije dokopali do »boljših mest«. Ti so navadno omejenega stanovskega in manjšega narodnostnega političnega obzora, kojim morebiti ni slovanski Balkan, temveč romanski Apeninski polotok višek njihovega duševnega stremjenja. Kvarno bi bilo tudi onim, ki ne vidijo ne slovanskega Balkana ne romanskih Apenin, temveč samo božanstvo svojega želodeca

(Dalje prih.)

MIRKO VAUDA:

Proučimo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Dalje.)

Gospodarsko in kulturno življenje ter narodna izobrazba v mestih zasleduje vsekakor približno iste glavne smotre kakor v podeželskih krajih. Velika pa je razlika med mestnim in podeželskim ljudstvom, to pa z ozirom na poklicno delo, mišljenje, razne odvisnosti od razmer in sprejemanje vplivov bližnje in daljne okolice. Ne gre torej, utesniti mesto in podeželje ne v gospodarskem, ne v socialnem in ne v kulturnem pogledu pod eno kapo, pod eno šablono.

A nekaj se je šabloniziralo in se kolikor toliko šablonizira danes še dalje in t. i. šolstvo. Mestno in podeželsko šolstvo morata biti eno in isto, ker žal tako hoče duhovni materializem, ki ljubi otroka in ker tako predpisuje v šablono rojeni in okosteneli birokratizem. Jako značilno opisuje šablono v šolstvu Avg. Baurard v svoji knjigi »Die Erneuerung der Landschule«, kjer navaja besede svojega učiteljskega profesorka, ki je svojim z občudovanjem in strahom poslušajočim kandidatom ponosno in svečano izjavil, da je avstrijsko šolstvo (v prejšnji dobi!) tako izvrstno urejeno,

da naučnik minister lahko o vsaki, tudi najmanjši vaški šoli ob vsaki učni uri izjavi, kateri predmet in katera učna snov se ravno sedaj ondi obravnava.

Doslej se ni delalo prav nič ali je prav malo razlik med mestno in podeželsko šolo. Ves zunanji in notranji ustroj osnovne šole je narekovala mestna šola. K vsem šolskim vprašanjem je po večini dajala svoje odločilno mnenje mesto s svojimi ondi delujočimi, šolstvo proučujočimi organizacijami in s svojimi ondi poslujočimi, šolskimi oblastmi. Zanimanje podeželskega za svoja lastna šolska vprašanja je bilo doslej vse premarla in še ti maloštevilni glasovi niso bili pri končnih odločitvah niti blizu primerno upoštevani. Tako je tradicija podeželske šole vsa leta sem in posledica vsega tega je, da je podeželska šola je kopija mestne šole.

Zivimo v dobi, ko se v vseh državah poraja smisel, zanimanje in požrtvovalno delovanje za preosnovo vsega šolstva v smislu delovne, produktivne šole.

(Dalje prih.)

Ekскурzija UJU v Češkoslovaško.

Poziv!

Vse gg. tovarišice in tovariše, ki se nameravajo udeležiti ekspurzije UJU v Čehoslovaško pozivamo, naj se prijavijo najkasneje do torka 27. aprila t. l., da se jim pošlje »Izjavo« v lastnoročen podpis.

Oni, ki so »Izjavo« že prejeli, naj isto nemudoma vrnejo lastnoročno podpisano na »Poverjeništvu UJU v Ljubljani«, da se pošlje natančen seznam vseh udeležencev na poverjeništvu Zagreb v svrhu sestave celotnega seznama. Ker je prilika tako ugodna, kakor ne bo zlepa, pozivamo vse tovariše in tovarišice, da izrabijo to priliko. Število je omejeno na največ 30 iz našega poverjeništvu in je le še nekaj mest nezasedenih.

Pov. UJU — Ljubljana.

Ferijalno združenje jugoslovnskega učiteljstva F. U. J. U.

Poziv in vabilo!

Priljubljeni odbor »F. U. J. U.« vabi jugoslovnsko učiteljstvo na ustanovni občni zbor »F. U. J. U.«, ki se vrši na binkoštno nedeljo 23. maja v Slavonskem Brodu ob 16. uri v tamošnji šoli.

Pred ustanovnim občnim zborom se zbira v kavarni »Centrala!«

S tem vabilom se obračamo do vsega učiteljstva širom naše države, da se ustanovnega občnega zbora udeleže v največjem številu tov. (ice) iz vseh pokrajin naše države; v prvi vrsti pričakujemo polnoštevilne udeležbe iz krajev v bližini Broda!

Za našo pedagoško knjižnico.

Mislím, da je najbolje objavljati knjige, ki manikajo knjižnici, polagoma in ne vsega naenkrat; zato bodem stalno snodbujal tovariše in tovarišice, da se naj spominjajo naše centralne knjižnice. Do sedaj se je prijavil en tovariš, ki je obljubil precejšnje število knjig. Prispevajte knjige, da izpopolnimo vsaj najvažnejša dela.

»Vrtec« manika I.—VIII., letnik, XX., XXII. in od XXV. do LV. letnika. Naša bodočnost« manika I. letnik.

Oglejte si tudi notice, ki so že izšle pod istim naslovom v prejšnjih številkih »Učiteljskega Tovariša«.

Knjižničar.

—knjiž. Slovenska Šolska Matica je darovala Centralni knjižnici UJU pov. Ljubljana 33 knjig, in sicer: Pedagoški letopis 4. 5., 6., 18., 19., 20., 21. in 22. letnik, Fink: Posebno ukoslovje slov. jezika v osnovni šoli in Posebno

ukoslovje zemljepisnega pouka v osn. šoli. Vales: Učna snov iz mineralogije in geologije za osnovne šole in Kemični poizkusi s preprostimi sredstvi. Učne slike k ljudskoškolskim benilom I. del. II. del 1., 2. in 3. snopič. Dr. Pivko-Schaup: Telovadba I. del 1. in 2. zvezek. II. del 1. in 2. zvezek. V. Bežek: Občno ukoslovje. Glowacki-Poljanec: Flora slov. dežel I. in II. snopič. Schreiner: Analiza duševnega obzora otroškega. Potočnik-Ilešič: Zgodovinska učna snov za

ljudske šole 6. snopič. Lichtenwalner: Prosto spisie v ljudski šoli. Benkovič: Rastlinski imenik slov. dežel. Črnivec: Navodilo k I. zvezku račumice.

Iskrena hvala!

Po gori navedenem seznamu darovanih knjig manikajo v knjižnici za konpletiranje Pedagoškega letopisa le še 1., 2., 3., 7. in 17. letnik, Tovarišice), spominjajte se naše pedagoške knjižnice.

Iz seje ožjega sosveta eksekutive in Pov. UJU Ljubljana.

Okrajinim učiteljskim društvom!

Na seji ožjega sosveta dne 10. aprila t. l. sta bila sprejeta sledeča sklepa:

Konec debate o Deklaracijah.

Predlog tov. Hrena: Ožji sosvet smatra za potrebno, da se javna debata v »Učiteljskem Tovarišu« o Deklaraciji začasno zaključi iz sledečih vzrokov:

a) Ker se je to vprašanje že dovolj obravnavalo iz vseh vidikov in se lahko smatra zadeva kolikor toliko za razčiščeno.

b) Ker so se nekateri debaterji pričeli spuščati na osebno in politično polje.

c) Ker je neobhodno potrebno, da organizacija in članstvo ne zanemaria drugih važnih aktualnih vprašani, ki se tičejo ne same in našega šolstva, n. pr. nova pravila, naše gospodarstvo, šolski zakon itd.

Zato ožji sosvet poziva vse svoje članstvo, da preneha s polemiko o Deklaraciji in prihrani za in proti argumente za pokrajnsko skupščino, katera bode o tem definitivno odločala ter se vzdrži

vsake tozadevne polemike v dnevnem časopisu. — Sprejeto.

Ugotovitev gospodarstva poverjeništvu.

K zapisniku nadzornega odbora in gospodarskega odseka je bil na predlog tov. Godčeve, Močnika in Potočnika napravljen sledeči sklep:

Za ugotovitev finančnega stanja poverjeništvu in listov je sklicati poseben odsek, ki naj sestoji iz tovarišev: Fečgica, Gruma, Šmajdka, Mlekuža kot zapisnikarja in Dimnika, ki zastopa poverjenika Gnusa.

Odsek naj ponovno in podrobno ugotovi vse postavke računa iz leta 1924 in 1925. (za 1926. samo za sejo) v zmyslu debate te seje.

Sestavi naj svoje poročilo tako pregledno, da bodo natančno razvidni vzroki nastalih dolgov pri »Učiteljski tiskarni« za liste »Popotnik«, »Učiteljski Tovariš« in »Zvonček«.

Na pokrajnsko skupščino moramo priti z jasnimi in točnimi računi.

Proti sklepi ni bilo ugovora.

Splošne vesti.

Ponovni poziv!

Ker bi poverjeništvu rado zbralo ves materijal o krivičnih premetitvah učiteljstva v poslednji dobi v svrhu predložitve na merodajna mesta, pozivamo ponovno vse one tovariše in tovarišice, ki so bili premeščeni po § 71. brez predhodnega disciplinarnega postopanja, da nam javijo slučaj potom svojega okrajnega učiteljskega društva, ki potrđi istinitost in navede le gola objektivna dejstva.

UJU — poverjeništvu Ljubljana.

— Izpremembra ministra prosvete. V prosvetnem ministrstvu se je izvršila izpremembra ministra. Namesto ministra prosvete g. St. Radiča je imenovan za ministra prosvete g. Miša Trifunovič. Minister prosvete gosp. Miša Trifunovič je poznan učitelstvu, ker je že ponovno bil na tem položaju. Pod njegovim svoječasnim ministrovanjem je bil predložen prvi načrt šolskega zakona narodni skupščini. Glavni Odbor UJU se je obrnil na novega ministra, da predvsem popravi krivice in preganjanja učiteljstva, ki so se izvršile iz političnih ozirov v tako veliki dimenziji na Hrvatskem.

— Selitveni stroški ob razpisu — ukiniti. Tako poročajo listi, da je to nova krivica za učiteljstvo. Reš je! Toda presojati jo moramo s stanovskega in ne politično strankarskega stališča. S politično strankarskim izrabljanjem tudi naša krivica ne bo popravljena. Srbski tovariši so dobivali do zadnjega povrnjene selitvene stroške ob razpisu. Tudi v Sloveniji smo jih dvbivali dotlej, da se ni pričelo po čl. 71. preganjati učiteljstva in se je pričel porabljati denar za ta preganjanja po čl. 71. ter so se ukiniti selitveni stroški ob razpisu. Tako so pričeli sedaj delati tudi na Hrvatskem, učiteljstvo pa trpi, ker ne dobi povrnjenih selitvenih stroškov, če prosi za službo po razpisu. To nam dovoli jasno kaže, da se moramo združiti v obrambo skupnih interesov in skupno nastopiti proti strankarskim krivicam.

— Reaktiviranje učiteljstva. Minister prosvete je podpisal odlok, da se lahko reaktivirajo: 1. Vsi, ki so upokojeni no letu 1921. brez lastne prošnje; 2. če imajo formalno kvalifikacijo po čl. 29. zak. o narodnih šolah in niso stari nad 60 let; 3. če imajo prav dobro ocenjeno; 4. če doprinesejo zdravniško spričevalo, da so zdravi in za učiteljsko službo popolnoma sposobni (komisija odredi min.); 5. če pristanejo na to, da bodo sprejeli vsako mesto, ki se jim odkaže in ostanejo v službi še polna tri leta. —

Prošnje morajo biti urejene v zmyslu čl. 12. čin. zak., naslovljene na ministrstvo in priloženo: krstni list, domovniški list, uverenje o poslu in vedenju po upokojitvi, službeni list. Vse priloge v originalu in prepisu.

— Učiteljsko društvo za srez Laško je na svojem zborovanju dne 17. aprila 1926 v Laškem sprejelo Deklaracijo soglasno z dostavkom, da zahteva z ozirom na 10. točko pri nameščanju učiteljstva soodločevanje po niem izvoljenih zastopnikih.

— Naročnike »Zvončka«, ki so na dolgu z naročnino, opozarjamo, naj z ostanke nemudoma poravnajo sicer jim tudi 8. številke ne bomo poslali.

— Stare dolžnike tudi prosimo, naj vendar že enkrat poravnajo dolgove, sicer bomo prisiljeni v smislu sklene seje ožjega sosveta objaviti njih imena v našem stanovskem glasilu. Pri tako nerednem plačevanju ni čuda, da smo z »Zvončkom« zabredli v dolgove.

— Naročnikom »Učit. Tovariša« in »Popotnika«, ki so na dolgu z naročnino za leto 1925., bomo s prihodnjo številko ustavili ta dva lista. Obenem jim bomo bodoče dni ponovno poslali opomine in položnice s pozivom naj poravnajo z ostanke, sicer bomo prisiljeni izterjati prisilnim putem. Skrbite za hitro poravnavo, da ne bo nepotrebne izze.

— Članarina. Društva, ki še niso vplačala I. obroka članarine za I. 1926., naj to store zanesljivo do konca meseca. Napravite red v plačevanju.

— Finkova Zbirka važnejših naredb in odredb. V. zvezek je pravkar izšla v založbi Slovenske Šolske Maticu v Ljubljani. Opozarjamo upraviteljstva osnovnih in ravnateljstva meščanskih šol ter krajeve šolske svete ljublianske in mariborske oblasti na prevažno novo knjigo. Več o njej glej v inseratu današnje številke!

— V Češkoslovaško! Ob priliki ustanovnega občnega zbora »F. U. J. U.« se vrši tudi sestanek pričašendev (k) za Češkoslovaško v Slavonskem Brodu! Vabljeni vsi, pričakujem vse! Do svidenja! — Mrovlje.

— Razpis učiteljskih služb. Na osn. šolah v mariborski oblasti se je razpisalo večje število stalnih služb. Prošnje je treba vložiti do 18. maja 1926. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«. — Prosvetni inspektor: Poljanec.

— Tovarišice! prigrasite se k »esperantskem tečaju«, ki se bo vršil o velikih počitnicah v Ljubljani. Tečaj bo brezplačen. Čas in kraj se objavita v »Učit. Tovarišu«. Prijave je poslati na naslov: Peter Golobič, šolski upravitelj v Ovčjaku pri Kočevju.

— Slov. Amerikanci se zanimajo za ročne zemljevide Učit. doma v Marlboru.